

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

2/2023

**VÄLSIGNAD
PÅSK!**

ÄR VÄCKELSE PÅ GÅNG?

Från USA kom det under våren märkliga nyheter. En väckelse har brutit ut vid Asbury universitet i delstaten Kentucky. Studeranden hade stannat kvar i universitetets kapell för att be och prisa Gud och lämnade inte kapellet. Bön och lovsprisning fortsatte där utan avbrott under några veckor.

Snart spred sej bilder och videon på sociala medier. Människor började strömma i stora mängder till Asbury för att se vad som egentligen var på gång. Som bäst köade tjugo-trettio tusen människor utomhus tom över tio timmar för att komma in i universitetskapellet.

Tiden får utvisa om denna väckelse efterlämnar någon bestående andlig frukt eller om det endast var en mediastorm, typisk för sociala medier, där någon sak tillfälligt får enorm uppmärksamhet, men sedan glöms bort efter några veckor. Det är svårt att säga hur mycket det här var fråga om andlig turism, där kristna kom för att se vad som händer eller om väckelse, där icke-troende i stort antal har vänt om till kristen tro.

I vart fall är händelserna i Asbury en viktig påminnelse om att Gud fortfarande verkar. Många har kanske sjunkit ner i pessimism och tänkt att Gud övergivit oss i Väst och att vi har framför oss endast en växande sekularisering och de unga generationernas avståndstagande från tron.

Fastän det många gånger ser så ut, finns det också en bottenströmning i bakgrunden som går åt andra hållet. Asburys exempel påminner oss om att också de yngre generationerna kan beröras av

Guds ord och att den Helige Ande verkar var och när Han vill. Ofta verkar Gud på ett sätt som vi inte förstår och inte kan förutse. Det är alltså inte skäl att sjunka ner i hopplöshet om det ibland ser ut som om Gud inte alls skulle verka.

Vi vet att Gud är nära i sitt ord och i sina sakrament. När dessa hålls framme, blir det väckelse någonstans och på något sätt. Låt oss alltid tro på Guds ords verkan. Det kan väcka tro tom bland sekulariserade universitetsstuderande.

Sist och slutligen är grunden för och innehållet i all väckelse Kristi död och uppståndelse. Väckelsen börjar med syndabekännelse där vi på visst sätt dör ifrån oss själva. Efter detta börjar ett nytt liv i Kristus. Må därför den kommande påsktiden vara till andlig väckelse för var och en av oss.

SANTERI MARJOKORPI
24.3.2023
(ÖVERS. ULF EMELEUS)

VÅRINSAMLING TILL FÖRMÅN FÖR JUBILEUMSÅRET

I början av året fyllde STI 35 år. Under flera decennier har vårt arbete varit omfattande och betydelsefullt. I vårens insamling ber vi om medel för att upprätthålla vår verksamhet och säkerställa dess fortlevnad. I år är vår ekonomiska situation besvärlig, eftersom våra hyresutgifter är bundna till levnadskostnadsindexet, vilket har stigit betydligt till följd av inflationen. Dessutom gjorde vi år 2022 en förlust på cirka 20 000 euro som vi borde få täckt. Utöver ekonomiska gåvor hoppas vi att ni också kommer ihåg STI:s ekonomi i era förböner.

Inbetalningen kan göras med det bankgiro som bifogas i Hörnstenen, eller på STI:s webbsida: sti.fi/lahjoita. Du kan även använda MobilePay och numret 51533, eller STI:s bankkonto: Danske Bank FI74 8000 1100 5642 45 eller Nordea FI66 1555 3000 1169 14. Penninginsamlingstillstånd RA/202/1362. Ett varmt tack för ditt bidrag!

DET SENASTE NUMRET AV IUSTITIA FINNS NU ATT BESTÄLLA

Samhället genomgår för tillfället en sällan skådad period av turbulens. På en och samma gång blir det både postkristet, postsekulärt och postmodernt. Dessa förändringar utmanar den kristna apologetiken i dess ambition att vara ett rationellt försvar av tron, men också de metoder som detta försvar har till sitt förfogande. I det nya sammanhanget konfronteras den kristna apologetiken med en annan typ av kristendomskritik som är specifik för vår tid. Bör den kristna tron försvaras på de sätt som uppstod under upplysningens inflytande, eller borde de metoderna ersättas av postmoderna varianter?

Om tron på förnuftet ersätts av en betoning av subjektiva upplevelser och berättelser behöver kyrkan fler metoder som i den nya situationen är lämpade för att försvara och motivera den kristna tron.

I detta nummer av Iustitia analyseras den utveckling som kristen apologetik genomgår i början av det tredje årtusendet. I takt med att narrativa, erfarenhetsbaserade och icke-verbala metoder ökar i popularitet är det uppenbart att den kristna apologetiken blir mer mångfacetterad och splittrad. Den grundläggande frågan om legitimiteten i försvaret av tron blir aktuell: behövs kristen apologetik i en s.k. ”postintellektuell” eller ”postförnufts” -tid.

Boken har författats av STI:s teologiska expert, TD Vesa Ollilainen, och den kommer ur tryck kring påsk. Bokens pris är 25 € (studerandepreis 15 €) + eventuella postavgifter. Du kan beställa boken på förhand: (06) 6689 550 eller sti@sti.fi

PAULUS OCH EVANGELIET OM KRISTUS

EN TIDIG TROSBEKÄNNELSE

Nya testamentets kanske mest detaljerade beskrivning av evangeliet finns i Pauli brev till de kristna i Korinth. Evangeliesammanfattningen (1 Kor 15:1–11) innehåller flera fascinerande detaljer. Uttrycken "meddela" och "ta emot" syftar på en färdig tradition, en trosbekännelse som Paulus fick av andra kristna (jfr. 11:23). Paulus nämner i sammanfattningen Petrus med hans arameiska namn (Kefas) och Jesu bror Jakob. Dessa fakta pekar på Jerusalem som traditionens ursprung. Av allt att döma har vi att göra med en mycket tidig tradition.

Evangeliet definieras med fyra fraser:

1. Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna,
2. han begravdes,
3. han uppstod från de döda på tredje dagen enligt Skrifterna,
4. visade sig.

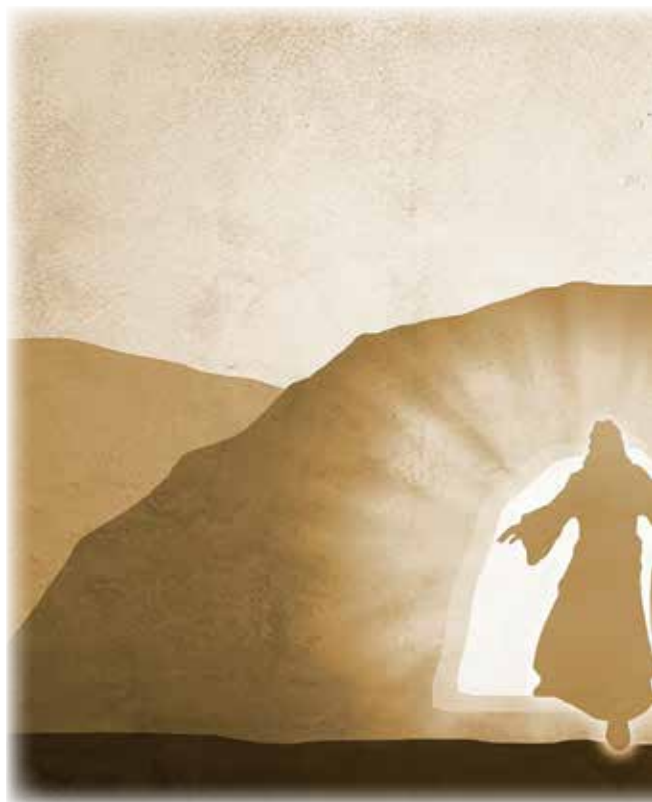
EVANGELIET ÄR HISTORISKT

Notera kedjan av verb: dog – begravdes – uppstod från de döda – dök upp. Paul skriver om nyhetsvärdet i en förbigående händelsekedja som utspelar sig i tid och rum. Evangeliet har ett teologiskt innehåll som är sammanflätat med historien. Enligt Paulus har den kristna tron ett historiskt berättigande. Händelserna har ögonvittnen av vilka en betydande del fortfarande är i livet när Paulus skriver. Den misstänksamme hade möjlighet att segla till Jerusalem

för att höra ögonvittnesskildringarna och bli övertygad om deras sanning.

EVANGELIET ÄR TEOLOGISKT

Paulus nämner Skrifterna två gånger. Gamla testamentets stora berättelse om skapelse, syndafall och återlösning utgör bakgrunden till påskhändelserna. Jesu död och uppståndelse förstås bäst mot denna bakgrund. De visar att Guds frälsande handling fortsätter. Den framtid som Gamla testamentet antyder är nu här. Berättelsen fortsätter mot sin avslutning. Berättelsens vändpunkt är Jesu död och uppståndelse.

De termer som Paulus använder för att precisera evangeliets innehåll får sin betydelse från Skrifterna, och den fördjupas med hjälp av historien allteftersom berättelsen fortskrider från tidernas begynnelse till den sista boken i Gamla testamentet. Namnet Kristus syftar då inte bara på messiasprofetior utan också på messiasförebilderna. Begreppet synd får inte sitt innehåll enbart från Bibelns tredje kapitel. Syndens allvar träder fram i renhets- och offerlagarna, i det utvalda folkets fortsatta otro, i Guds mäns och kvinnors fall och i när synden väcker Guds vrede och medför strängt straff över syndaren. Bredvid ordet "synd" placerar Paulus läran om Gud. Hans natur och vilja, som uppbenbaras i och genom historien, hjälper oss att inse syndafallets djup och nådens storhet. Gudsbegreppet förtydligas också av att Gud genom att

uppväcka Jesus från de döda accepterade den förbannade Messias' offer. Uttrycket "för våra synder" kopplar Jesu död till hela Gamla testamentets offerinstitution och profetens fantastiska löfte om ett människooffer som tar bort synderna (Jesaja 53). "På den tredje dagen" får sin betydelse från de många vändpunkter i Israels historia som regelbundet inföll på tredje dagen (t.ex. 1 Mos 22:4; 2 Mos 19:16; 2 Kung 20:5) och som är förebilder om påskdagen.

EVANGELIET ÄR KRAFTFULLT

Slutligen berättar Paulus för vem den uppståndne Kristus visade sig: Kefas, "de tolv", mer än femhundra bröder, Jakob, "alla apostlarna" och slutligen Paulus. Deras liv visar att evangeliebudskapet är kraftfullt. Förrädare blev den främsta bland apostlarna, icke-troende bror blev efterföljare, rädda lärjungar förvandlades djärva evangelister och de kristnas förföljare valdes till hedningarnas apostel. Paulus tillskrev Gud resultatet av allt sitt arbete. Evangeliets kraft motiverade Paulus att troget förkunna detta evangelium och att uppmana de kristna i Korinth att behålla det exakt så som det var och att hålla fast vid det. Det evangeliet, och inget annat, frälste dem – och frälser ännu idag.

TEXT OCH ÖVERSÄTTNING:
VESA OLLILAINEN

BILD: JEFF JACOBS /
PIXABAY.COM

JANNE TERVONEN: "GUDSTJÄNSTEN ÄR DEN MEST BETYDANDE ARBETSUPPGIFTEN"

I början av året började Janne Tervonen som suppleant i Teologiska institutets styrelse. Han är en trebarnsfar, som ett par månader har verkat som församlingspastor i Lempäälä församling. I sitt arbete ansvarar han för mässorna i Satama-församlingshuset. Han blev prästvigd för ett år sedan.

PRÄST MED INGENJÖRSBAKGRUND

Före prästbanan blev Tervonen diplomingenjör inom ämnet programteknik. Han hann arbeta drygt tio år i IT-branschen, huvudsakligen med uppgifter som handlade om företags verksamhetsstyrning. Hans inre kallelse lämnade honom inte i fred, så Tervonen beslöt att söka sig till arbete inom kyrkan.

- Jag deltog i inträdesproven till teologiska fakulteten redan år 2003 men kom inte in. Då öppnade sig vägen till den bransch jag ovan nämnde, berättat Tervonen.

- Men saken blev aktuell på nytt i början av år 2013 och då tänkte jag, att jag måste se också på detta kort. Jag kom in i Östra Finlands Universitet och blev färdig år 2016. Följande läsår deltog jag i Helsingfors i tillämpade kyrkliga studier eftersom jag hade börjat på den vägen och övervägde möjligheterna till prästvigning.

Tervonen har en stabil andlig bakgrund eftersom båda hans föräldrar har arbetat i en församling, pappan som präst och mamman i barnarbetet.

- Jag började i dagklubben och via en pojkklubb kom jag med i lokalförsamlingens ungdomsverksamhet. Kontakterna i synner-

het med den femte väckelsen har kommit via hemmet. Vi deltog i Missionsföreningen Såningsmannens sommandagar och via Student- och Skolungdomsmissionens och Finska Bibelinstitutets barnläger kom jag med på Student- och Skolungdomsmissionens skriftskolläger.

- När jag i början av 2000-talet flyttade till Tammerfors för att studera lät jag mig "adopteras" av de evangeliskas studentarbete. Lutherhuset i Tammerfors blev en viktig plats för mig, och jag fann mig hemma i den evangeliska rörelsen via studentarbetet, berättar Tervonen.

I FÖRSAMLINGSARBETE MED EN ANDLIG UTGÅNGSPUNKT

Tervonen gläds över att som präst få sköta ordets och sakramentens tjänst, fastän samtidigt en prästs arbetsrytm fortfarande kräver

tillvänjning. Gudstjänsten har för honom blivit en meningsfull arbetsuppgift.

- Jag gläds storligen över att få arbeta i en församling, där jag upplever, att den andliga utgångspunkten är stark i arbetsgemenskapen, säger Tervonen.

- I församlingsarbetet får jag möta många människor, vilkas enda kontakt med församlingen är de kyrkliga förrättningarna. Jag hoppas på vishet att förmedla ett budskap om att kyrkan och församlingen är mycket mer än en tjänsteförmedlare, att den är ett samfund som lever av evangeliet.

I arbetet i lokalförsamlingen kan man möta många verkligheter. Varje församling är olik.

- Själv har jag bara erfarenhet av två medelstora församlingar, i vilka församlingens ställning är stark enligt min åsikt, tycker Tervonen.

- I Laukas höll jag under den första adventsveckan andakter för omkring tusen lågstadiebarn och upplevde, att vi fortfarande har många möjligheter att fritt förkunna evangelium. I församlingen

finns ett livligt lekmandadrivet andligt församlingsarbete. Söndagsgudstjänsten samlar trogna kyrkobesökare och vissa stora helger också andra.

- Inom kyrkan finns också en önskan att utveckla gudstjänstgemenskaper. En praktisk erfarenhet på gräsrotsnivå vidgar betydligt synvinkeln på den kyrkliga diskussion som dominerar det offentliga rummet, sammanfattar Tervonen.

TILL TEOLOGISKA INSTITUTET VIA TIMO ESKOLA

För Tervonen har Teologiska Institutet först blivit känt via Timo Eskolas böcker.

- Jag hittade i min bokhylla boken "Ateistit alttarilla" (Ateisterna vid altaret) som jag hade skaffat år 2005. Detta "fornfynd" visar att jag har varit medveten om Teologiska Institutet och dess långvariga forskare Timo Eskolas skriftliga verksamhet redan då.

- Jag förberedde mig 2013 för inträdesproven till teologiska fakulteten med en prepkurs på Finska Bibelinstitutet, på vilken också Timo undervisade. Under min studietid vid Östra Finlands Universitet stod jag i en viss brevkontakt till Teologiska Institutet. Då jag genomförde tillämpade kyrkliga studier i Helsingfors gick jag där på kaffe och några föreläsningar.

Enligt Tervonen är Teologiska Institutets uppgift att producera god teologi, som kunskapsmässigt och andligt uppbygger att tjäna församlingar och organisationer. I allt högre grad förverkligas detta via nätet.

- Å andra sidan har jag alltmer funderat på hur man vid sidan av den teologiska analysen kan verka för att andligt utrusta andliga arbetare när tiderna blir sämre.

INTERVJU: SANTERI MARJOKORPI
FOTO: JANNE TERVONENS ARKIV
(ÖVERS. CHRISTIAN PERRET)

VAR JESUS EN HISTORISK PERSON?

TD Matti Kankaanniemi höll en föreläsning i STI över temat ”Var Jesus en historisk person? – Jesus-denialism och historiens Jesus.”

Med denialism avses enligt Kankaanniemi att man förnekar en händelse i historien. Jesus-denialism innebär att en historisk Jesus från Nasaret aldrig har funnits.

Man kan räkna upp nästan obestridliga fakta om Jesus, om vilka nästan alla forskare är överens: Johannes Döparen döpte Jesus. Jesus var från Galileen och han botade och undervisade. Jesus kallade lärjungar och de var tolv till antalet. Jesus begränsade sin verksamhet till Israel. Jesus blev inblandad i tvisten om templet. Jesus korsfästes utanför Jerusalem. Efter Jesu död fortsatte de som följde honom i en rörelse man kan känna igen. Vissa judar förföljde åtminstone delar av den nya rörelsen.

VAD PÅSTÅR DENIALISTERNA?

Jesus-denialismen förnekar dessa allmänt godkända fakta om Jesus. Enligt dem innehöll Paulus undervisning frälsningsakter i himmelska dimensioner, såsom Jesu försoningsdöd, men en historisk Jesus fanns eller behövdes inte i Paulus och de tidiga kristnas tänkande. Först senare började man konkretisera denna Kristus-myt i Markus evangelium. Denna historia skapades ganska långt med Gamla testamentets berättelser som grund.

Ofta framställs paralleller till antikens hjälte- och gudasagor där syftet är att visa att frälsargestalter som Jesus fanns det mycket gott om i antiken. Till exempel påstås att Jesus lånats från Egyptens Horus-myt. Källorna stöder emellertid inte dessa argument.

Mer centralt i argumenteringen är nuförtiden att det saknades ögonvittnen till Jesus och att alla texter är senare skrivna. För det andra hänvisar man till Paulus skrifter om himmelska makter och skeenden och menar att detta visar att allt är myter. Dessutom hävdar denialisterna att texterna i sin helhet är opålitliga, då under inte sker. Man vädjar också till det faktum att myterna mycket snabbt kan utvecklas till pseudohistorisk konkretism.

JESUS-DENIALISMENS PROBLEM

Enligt Kankaanniemi är det alltid svårt och utmanar trovärdighetens gränser att bortförklara då majoriteten är av annan åsikt. Man måste kunna förklara varför

forskarna har fel. Det mest förståeliga skälet till detta är om forskarna haft fel data eller saknat väsentliga data. Exempelvis kan nya arkeologiska fynd ge nya förklaringar i bibelforskningen. Denialisterna tyr sig emellertid ofta till förklaringen, enligt vilken forskarna har ideologiska eller andra motiv och förfalskar, gömmer eller till och med hittar på forskningsresultat och slutsatser.

För det andra bör man jämföra evangelierna och betona källorna. Sålunda ser man att de allra senaste dateringarna stöter på problem. Till exempel är det svårt att förklara Apostlagärningarnas motsvarighet med arkeologiska uppgifter om man antar att det gått över hundra år mellan nedskrivandet och skeendena. Det är också svårt att förklara kronologins samhörighet i Apostlagärningarna och breven med de senare dateringarna.

DET STARKASTE BEVISET

Enligt Kankaanniemi är Galaterbrevet det starkaste beviset för Jesu historiska existens. Paulus konstaterar där att han sett Jakob, Jesu bror. Hur kan en icke historisk person ha en bror? Paulus ser det som självklart att Jakob var Jesu bror och förklarar det inte dess närmare.

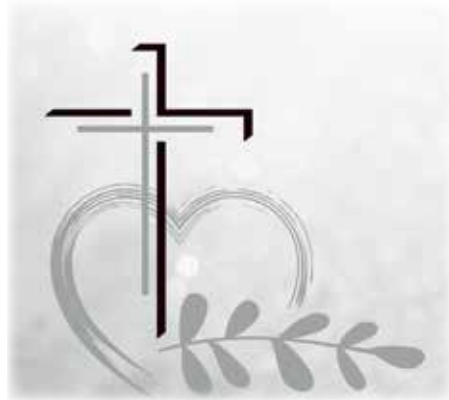
Berättelsen i Markusevangeliet om väktarna vid Jesu grav utgör en särskild utmaning för denialisterna. Berättelsen syftar på basen av sin skrivstil till en tidigare tradition. Man påstod att judarna spridit lögnen att Jesu lärjungar stal Jesu kropp. Varför skulle man i judendomen ha berättat om en stöld av kroppen av en icke historisk person? Enligt Kankaanniemi fattas en noggrann jämförelse och

analys av evangelierna, en grundempiri, helt i denialisternas framföranden som har ersatts med en serie av halvargument typisk för konspirationsteorier. Vi vet att Jesus från Nasaret var en historisk person, för Paulus berättar hur han själv hade träffat och känt Jesu bror Jakob.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI

BILD: PIXABAY.COM

PREPKURS TILL TEOLOGISKA

Teologiska institutet i Finland ordnar må-on 8-10.5.2023 en prepkurs för de som siktar på teologiska studier vid Helsingfors universitet.

Känner du någon som den här våren söker till teologiska fakulteten? Tipsa om kursen åt dem. Kursen hålls på finska.

Kursen ger god beredskap inför inträdesprovet och de som tidigare år har gått kursen har varit nöjda med kursen. Av dem som år 2022 deltog i kursen kom 100% in på fakulteten, m.a.o. alla deltagare. I vår fungerar som lärare på kursen STI:s generalsekreterare Santeri Marjokorpi, TM Sari Nuutinen och TK Saija Larjava. Dessa fungerade som lärare också på fjolårets kurs.

Kursen kostar 160 €. Kursen ordnas som närundervisning i STI:s utrymmen i Helsingfors, Kajsaniemigatan 13 A. 4. vån. Frågor och anmälningar riktas till Teologiska institutet i Finland (STI): tel. 09 6689 550 eller sti@sti.fi

Teologiska institutets i Finland stadgeenliga

VÅRMÖTE

i institutets utrymmen

onsdagen den 24.5.2023

kl. 16

Vid mötet behandlas stadgeenliga ärenden, bl.a. 2022 års verksamhetsberättelse och bokslut.

Beslutanderätt har medlemsorganisationernas representanter men också understödjande medlemmar är välkomna. Understödjande medlemmar har yttranderätt vid vårmötet men inte rösträtt.

PÄRMBILD: COR GAASBEEK® PIXABAY.COM
BAKBILD: KORS OCH BLOMMOR I STI FIKARUMMET (KIRSI KURU)

© PIXABAY.COM

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
fornamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank

Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda

generalsekreterare Santeri Marjokorpi
sekreterare Kirsi Kuru
sakkunnig i teologi Vesa Ollilainen

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesalar.

Öppet under perioderna kl. 9–16.
Jour vid behov.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Tom Säällä,
Luth. Evangeliföreningen i Finland

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen, Bedjarörelsen i Västra Finland, Finlands ev. luth. Student- och Skolungdomsmission, Finlands ev.luth. Folkmission, Luth. Evangeliföreningen i Finland, Finska Bibel-institutet, Sv.Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadianernas Fridsföreningars Förbund och Missionsförbundet "Rauhan Sana"

Finansieras av frivilliga bidrag.

Medlemsavgift för understödande medlemmar:
50 €/år (studerande gratis, kollektiv 100 €).

Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland RA/2020/1362 som började 1.1.2021 och är giltigt tills vidare.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.

Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print)
ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

Posti Green

"HERRE, TILL VEM SKULLE VI GÅ? DU HAR DET EVIGA LIVETS ORD." (JOH. 6:68)